

NBA Jaarplan 2023

Een flexibel beroep, een flexibele beroepsorganisatie

Na twee moeizame jaren, waarin de coronapandemie het leven beheerste, hoopte iedereen op betere tijden. “Het cliché dat we in complexe tijden leven is nu onbetwistbaar van toepassing”, zo viel in het [jaarplan voor 2022](#) te lezen. Maar hoe complex, dat kon niemand toen nog vermoeden. Een aanhoudende strijd aan de rand van Europa, torenhoge inflatie, een energiecrisis, een structureel tekort aan mensen in alle sectoren, leveringsproblemen in productieketens: dat alles kwam in 2022 bovenop al langer levende zorgen over het klimaat, het oplopende woningtekort en de nog altijd opspelende coronapandemie.

De open Nederlandse economie is traditioneel extra gevoelig voor fricties in de wereldeconomie. Organisaties en hun accountants moeten daarop alert reageren. Dat vraagt om een flexibel beroep, dat niet alleen terugkijkt, maar ook vooruitblijkt en oog heeft voor actuele ontwikkelingen. En het vraagt om een flexibele en veerkrachtige beroepsorganisatie, die snel kan inspelen op verandering en leden zo effectief kan ondersteunen.

De transitie naar een duurzame economie heeft grote impact op het accountantsberoep. De nieuwe Europese duurzaamheidsrichtlijn CSRD vraagt, ondanks enige vertraging in de invoering, nog steeds om snel handelen. Dat betekent voor de NBA extra aandacht voor de vertaling van nieuwe verplichtingen naar het accountantsvak. Daarom is duurzaamheid een speerpunt voor de NBA in het komende jaar.

Tegelijk blijft het vertrouwen in instituties verder dalen. Beroepsgroepen waarvoor betrouwbaarheid een groot goed is - waaronder de accountancy - zijn onderdeel geworden van maatschappelijk gepolariseerde discussies. Hoewel het accountantsberoep, na jaren van werken aan kwaliteitsverbetering, de weg omhoog heeft gevonden, blijven incidenten hun invloed uitoefenen op de beeldvorming. Vertrouwen in de accountantssector vraagt om een beroep met een hoog moreel gezag en een voorbeeldfunctie als het gaat om integriteit. Dat heeft ook te maken met de cultuur binnen het beroep; eveneens een speerpunt voor de NBA in 2023.

Naast die beide speerpunten richt de NBA de blik nog steeds op een aantal kerngebieden, zoals eerder geformuleerd in de Vernieuwingsagenda, het meerjarenplan van de beroepsorganisatie. Daarbij gaat het om de maatschappelijke relevantie van de accountant, onomstreden kwaliteit in de beroepsuitoefening, een lerend beroep en de accountant als sterk merk. En als vijfde kerngebied ook de NBA zelf, als toekomstbestendige beroepsorganisatie.

Een beroepsorganisatie met ambitie, die opereert in een steeds complexere omgeving. Dat zorgt voor een toename van het aantal initiatieven, projecten, programma's en ideeën. Tegelijk neemt de onderlinge verwevenheid van projecten toe, wat hogere eisen stelt aan aansturing, beheersing en verantwoording ervan. Daarop wordt binnen de NBA dan ook stevig ingezet.

Ondertussen wordt vanuit het bestuur, met het oog op de toekomst, ook nagedacht over de *license to operate* van de NBA. Want een complexe, snel veranderende en veeleisende omgeving vraagt om een geloofwaardige en gezaghebbende vertegenwoordiger van het accountantsberoep. Een organisatie die van buiten naar binnen kijkt en belangen van stakeholders meeweegt. Die rol wil de NBA ook in de toekomst graag vervullen.

Strategische update

In 2018 zette de NBA een nieuwe koers in met haar Vernieuwingsagenda. Inmiddels, vier jaar na dato, heeft het bestuur van de NBA de koers geëvalueerd en nagedacht over de verdere toekomst. Met het benoemen van vijf terreinen die de komende periode meer aandacht verdienen, heeft het bestuur nieuwe accenten aangebracht:

- Vertrouwen van het maatschappelijk verkeer: Hoe vullen de diverse geledingen binnen de beroepsgroep hun publieke verantwoordelijkheid in?
- Het opleidingsmodel: Komt dit nog in voldoende mate tegemoet aan de wensen van de (krappe) arbeidsmarkt? Hoe verbeteren we de aantrekkelijkheid en studeerbaarheid?
- De rol van de NBA: Hoe duiden we de ontwikkeling dat kantoren en instellingen een steeds grotere invloed hebben op de beroepsuitoefening?
- De NBA als 'levende en levendige' vereniging: Hoe zetten we in op meer ontmoeting en debat, meer ruimte voor eigen initiatief vanuit leden en een grotere betrokkenheid bij bestuur en beleid?
- In hoeverre komt het huidige bestuursmodel tegemoet aan de vereiste balans tussen publiekrechtelijke organisatie, democratische vereniging en professionele uitvoering?

2023: Twee speerpunten

In 2023 staan binnen de NBA twee speerpunten centraal: duurzaamheid en beroeps cultuur. Thema's die essentieel zijn om als beroepsgroep maatschappelijk relevant te zijn en te blijven en om daarvoor te worden gewaardeerd. **Duurzaamheid**, of specifieker de betrouwbaarheid van duurzaamheidsinformatie, geldt als zeer urgent thema in de samenleving en het beroep. Het vormt een brug naar een bredere beroepsdefinitie en maakt de gehele accountantsketen zichtbaar en relevant.

Beroeps cultuur richt zich op waar we voor staan als beroepsgroep en hoe we dat samen vormgeven. Om als beroep vitaal te zijn, door relevant te blijven en aantrekkelijk te zijn voor nieuwe generaties, is een heroriëntatie op de beroeps cultuur nodig. Rolopvatting, *mindset* en gedrag vormen zo de basis voor alle (kwaliteits)programma's.

Duurzaamheid

De duurzaamheidstransitie is een van de grootste maatschappelijke en economische uitdagingen sinds generaties en de impact en financiële consequenties zijn ongekend.

Een transitie die deels is geformaliseerd, via het nationale Klimaatakkoord en de Europese Green Deal, maar ook anderszins noodzakelijk is, gezien de huidige energietarieven en een toenemende grondstoffenschaarste. Om klimaatdoelen te halen en de uitputting van natuurlijke hulpbronnen te voorkomen, is de omschakeling naar een (meer) circulaire economie, waarin we zuiniger en slimmer omgaan met grondstoffen en energie, onvermijdelijk. Organisaties moeten hun CO₂-voetafdruk verkleinen om hun bestaansrecht te behouden en om hun continuïteit op korte en (middel)lange termijn te handhaven. Accountants kunnen hen daarbij ondersteunen vanuit hun maatschappelijke rol.

De invoering van de Europese Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) betekent een enorme versnelling voor en uitbreiding van organisaties die over hun verduurzaming moeten rapporteren. Een verplichting die ook voor het mkb gevolgen zal hebben.

Om accountants in de hele keten te ondersteunen bij het opzetten, benutten, samenstellen en controleren van duurzaamheidsinformatie, ontwikkelt de NBA voor de periode 2023-2028 een CSRD-programma. Daarbij gaat het onder andere om onderzoek, een bewustwordingscampagne, duurzaamheid als verplicht PE-onderwerp, het waken voor *greenwashing* en het werken aan specialisatie en ervaringsuitwisseling binnen het beroep.

Dat alles om in te spelen op de grote behoefte aan kennis en kunde op het terrein van duurzaamheid.

Beroepscultuur

Beroepscultuur is van vitaal belang bij het realiseren van de bedoeling van de accountantsprofessie, ofwel de *purpose* van het vak. Het gaat over de wijze waarop wij als accountants omgaan met onze taak, met elkaar en met de buitenwereld. Het is nodig de beroepscultuur regelmatig tegen het licht te houden. Dat past bij een beroep dat in een veranderende wereld maatschappelijk relevant en gewaardeerd wil blijven.

Het programma 'Beroepscultuur' van de NBA richt zich op drie ontwikkelingen die nadrukkelijk om een andere manier van handelen en bewustwording van de beroepsgroep vragen en die het nodig maken de beroeps cultuur van de accountant te herijken:

- De kwaliteit van de beroepsuitoefening; zoals eerder bleek uit rapportages van de AFM, tuchtrechtspraken en de rapportages van de Commissie Toekomst Accountancysector, de Monitoringcommissie Accountancy en de huidige Kwartiermakers Toekomst Accountancysector rondom geconstateerde tekortkomingen in de kwaliteit.
- De aantrekkelijkheid van het beroep; denk aan de invloed van negatieve publiciteit, de veranderende drijfveren van een nieuwe generatie werknemers, het belang van zingeving en erkenning en de krapte op de arbeidsmarkt.
- De wendbaarheid van de professie en het continue aanpassen aan een 'nieuwe' werkelijkheid; ontwikkelingen rondom het klimaat, de grondstoffenschaarste, de strijd in Oekraïne, corona en technologie beïnvloeden de wijze waarop bedrijven hun doelstellingen realiseren. Naast bewustwording vraagt dit van accountants ook een andere manier van werken en handelen.

Daarom wordt in 2023 gestart met het ontwikkelen van een eenduidige visie op een toekomstbestendige beroeps cultuur van accountants. Hierbij gaat het om de rolopvatting (Waarvoor staat het beroep?), om waarden, *mindset* en gedrag (Hoe maken we het waar?) en bouwstenen (Welke acties zijn nodig?). Als vervolg op die visie wordt gewerkt aan het bevorderen van de gewenste beroeps cultuur. Dat alles vraagt in het komende jaar om nader onderzoek. Via een enquête en een serie rondetafelgesprekken worden leden en accountantskantoren hierbij betrokken. Cultuur is immers van ons allemaal.

2023: Vijf kerngebieden

De NBA richt de blik in 2023 nog steeds op een aantal kerngebieden zoals eerder geformuleerd in de Vernieuwingsagenda, het meerjarenplan van de beroepsorganisatie.

Het gaat het om de maatschappelijke relevantie van de accountant, onomstreden kwaliteit in de beroepsuitoefening, een lerend beroep en de accountant als sterk merk. En als vijfde kerngebied ook de NBA zelf, als toekomstbestendige beroepsorganisatie.

Kerngebieden 2023

- [Maatschappelijke relevantie »](#)
- [Onomstreden kwaliteit »](#)
- [Lerend beroep »](#)
- [Sterk merk »](#)
- [Toekomstbestendige beroepsorganisatie »](#)

Maatschappelijke relevantie

Dat accountants een zichtbare bijdrage leveren aan de kwaliteit van risicobeheersing, administraties, verantwoordingen en controle op het gebied van duurzaamheid, is door de NBA voor 2023 als speerpunt benoemd.

Daarnaast blijft de NBA, in het kader van de maatschappelijke relevantie, inzetten op de ondersteuning van accountants en accountantsorganisaties bij hun rol en taakuitoefening gericht op fraudedetectie.

Daarbij hoort ook het bevorderen van een brede maatschappelijke dialoog over de wederzijdse verantwoordelijkheden ten aanzien van fraude. In 2022 zijn in dat kader al stappen gezet door in controleverklaringen te rapporteren over frauderisico's en door met organisaties het gesprek aan te gaan over de rapportering rondom fraude en corruptie. In het komend jaar wordt verder gewerkt aan de bijdrage die het beroep levert in de fraudeketen, met aandacht voor bewustwording, de grondhouding van de accountant en nieuwe handreikingen over corruptie, de Wwft en meldplichten ter ondersteuning.

Een ander belangrijk thema is continuïteit: Stakeholders vertrouwen op de accountant, om risico's en onzekerheden rondom de continuïteit van een organisatie te onderkennen en hierover adequaat te rapporteren. Ook moeten organisaties zelf meer werk maken van het signaleren en transparant rapporteren over continuïteitsrisico's. Zo krijgen stakeholders beter inzicht in 'dergelijke risico's en worden zij minder verrast door plotselinge surseances en faillissementen.

Vanuit de afdeling Beroep & Maatschappij wordt in 2023, naast de begeleiding van een reeks commissies en werkgroepen, ingezet op concrete activiteiten als de Helpdesk MKB, het NBA Helpt-programma, een mkb-agenda en een digitale *tool* voor relevante regelgeving voor het mkb.

Daarbij hoort ook het nauwer aanhalen van de banden met de serviceorganisaties die in de sector actief zijn. Verder wordt gewerkt aan een programma rondom diversiteit en inclusie, waarvoor in het najaar van 2022 onder andere een convenant met accountantskantoren is opgesteld. Ook staan voor 2023 drie nieuwe publieke management letters op de rol, onder meer over 'energietransitie'.

Strategische update: Vertrouwen van het maatschappelijk verkeer

De samenleving vraagt van de accountant dat 'vertrouwen' wordt toegevoegd aan informatie van organisaties: *Trust is our business*. Hoe vullen de diverse geledingen binnen de beroepsgroep (openbaar, intern, bij de overheid of als accountant in business) die publieke verantwoordelijkheid in? Een nieuw NBA-programma moet in beeld brengen wat het betekent om vanuit elk van die geledingen bij te dragen aan het vertrouwen van het maatschappelijk verkeer.

Onomstreden kwaliteit

2023 is het laatste jaar waarin de Kwartiermakers Toekomst Accountancysector een aanjagende rol vervullen ten aanzien van de kwaliteitsverbetering. Ook de agenda van de [Stuurgroep Publiek Belang](#), waarin de NBA samen met kantoren zitting heeft, is straks grotendeels afgerond. Daarmee komen we in een fase waarin het beroep veranderingen op eigen kracht kan dragen.

Een kerngebied van de NBA blijft ook in 2023 het verbeteren en borgen van de kwaliteit van het beroep door hoogwaardige beroepsstandaarden, effectieve toetsing en verantwoording over de prestaties.

Twee ontwikkelingen springen voor komend jaar bijzonder in het oog. Allereerst is dat de wettelijke invoering van *audit quality indicators* (AQI's), waarbij de NBA een spilfunctie vervult. Invoering van deze set kwaliteitsindicatoren voor vergunninghoudende auditkantoren heeft als doel meer objectieve informatie over de kwaliteit van de accountancysector te verzamelen en beschikbaar te stellen aan de gebruikers van de jaarrekening.

Een ander wetsvoorstel betreft de zogenoemde aanwijzingsbevoegdheid. De wetgever bedeeft de NBA een centrale taak toe ten aanzien van het aanwijzen van een accountant voor organisaties die geen accountant kunnen vinden. De aanwijzingsbevoegdheid gaat daarbij gelden voor alle wettelijke controles. Het parlement moet op dit moment nog de wetgeving beoordelen en uiteindelijk hiermee instemmen. Invoering van de wetgeving is naar alle waarschijnlijkheid pas in 2024.

Daarnaast wordt het toezicht op de samenstellpraktijk, dat bij de NBA is belegd, op nieuwe leest geschoeid. Ambitie is te komen tot effectiever toezicht, dat meer gericht is op het realiseren van concrete verbeteringen en op het lerend vermogen van kantoren. In 2023 zal dit toezicht op nieuwe leest gefaseerd worden ingevoerd.

Ook de implementatie van het vernieuwde regelgevend proces, met daarbij de invoering van een nieuw Belanghebbendenorgaan Beroepsreglementering, staat voor 2023 op de rol, evenals een *update* van de vertrouwde verklaringengenerator.

Strategische update: De NBA, individuele leden en de invloed van kantoren

Veel maatregelen ter verbetering van de kwaliteit van de audit zijn gericht op accountantsorganisaties, in plaats van op individuele leden. Moet de NBA zich uitsluitend op het individuele beroep blijven richten, of ook op kantoren en de 'branche'? Een open dialoog onder leden en stakeholders moet binnen enkele jaren leiden tot conclusies over de rol van de beroepsorganisatie.

Lerend beroep

Een beroep dat maatschappelijk relevant wil blijven, moet de goede dingen doen en die dingen goed doen. Dat geldt ook voor accountants. Beschikken over de juiste vakbekwaamheid (*skills* en *attitude*) is daarbij het sleutelwoord. Voor een lerend beroep houdt dit in: Het bevorderen van de gewenste en borgen van de vereiste kwaliteit en de competentieontwikkeling van accountants. Een doel dat niet alleen ziet op de primaire opleiding tot accountant, maar ook op de permanente educatie.

Met het oog hierop ligt de focus in het komend jaar op twee programma's: het opzetten van ontwikkelportfolio's voor accountants en het ontwerpen van een toekomstbestendige opleiding.

Na de start in 2021 is door de vier *faculties* van de NBA (Ethiek, Cultuur & Gedrag, Business & Management, Opstellen, Samenstellen en Verantwoorden en Audit & Assurance) gewerkt aan plannen voor de beroepsontwikkeling van accountants. Dit leidt in 2023 tot ontwikkelportfolio's die richting geven aan de competentieontwikkeling van leden op de genoemde terreinen. Leden kunnen de portfolio's gebruiken bij het opstellen van hun eigen PE-portfolio.

Met het project 'Stip op de horizon' zijn de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (CEA) en vanuit de NBA de Raad voor de Praktijkopleidingen in 2022 samen gestart met een verkenning hoe de accountantsopleiding toekomstbestendig, studeerbaar, aantrekkelijk en kwalitatief hoogwaardig kan blijven. Daarbij komen het verbeteren van de effectiviteit en het leerresultaat aan de orde. Ook het vergroten van de efficiency van het leerproces in de keten van de post-initiële opleiding, praktijkopleiding en kantoor worden verkend.

In 2023 wordt vervolgens een breed programma gestart, waarin diverse scenario's voor de accountantsopleiding worden uitgewerkt voor zowel het theoretische als het praktijkgedeelte.

Strategische update: Opleiding, arbeidsmarkt en aantrekkelijkheid van het beroep

Zowel de beroepspraktijk als de aantrekkingskracht van het beroep op de arbeids- en onderwijsmarkt dwingen tot een fundamentele heroriëntatie. Differentiatie en specialisatie vragen om splitsing van de opleiding in een basisopleiding accountancy en relevante specialisaties. De heroriëntatie moet binnen enkele jaren leiden tot aangepaste beroepsprofielen en aanpassingen in het onderwijs.

Sterk merk

Een sterk merk is de resultante van alles wat er speelt in en rondom het accountantsberoep: de publieke opinie, de zichtbaarheid van het beroep rond maatschappelijke issues, positieve en negatieve berichtgeving over accountants en de aantrekkelijkheid van het beroep voor jonge mensen. Dat maakt het tot een thema van de NBA en alle accountants in het veld samen.

Eén van de programma's voor 2023 is gericht op het verlevendigen van de beroepsorganisatie. Dat betekent het toewerken naar meer ledenbetrokkenheid en meer ledenparticipatie, een traject dat eerder met de instelling van *communities* is ingezet. In het komende jaar worden de regiocommunities verder uitgebouwd en vaker ingezet als klankbord voor de beroepsorganisatie. Ook wordt extra aandacht gegeven aan eigen initiatieven van leden en het ondersteunen daarvan, als dit past binnen de doelstellingen van een aantrekkelijk beroep en een vitale beroepsorganisatie. Een goed voorbeeld hiervan is de steun aan de BusySeasonTalks, de succesvolle reeks wekelijkse 'huiskamergesprekken' voor (veelal jonge) accountants.

Strategische update: De NBA als 'levende en levendige' vereniging

Hoe zetten we in op meer ontmoeting en debat, meer ruimte voor eigen initiatief vanuit leden en een grotere betrokkenheid bij bestuur en beleid? Een nieuw programma moet de interactie tussen NBA en leden versterken en de betrokkenheid van leden vergroten, met als doel een levend(ig)e vereniging te worden, waarin meer leden actief deelnemen.

Een ander belangrijk thema is de krappe arbeidsmarkt voor accountants. Daarbij gaat het zowel om een structureel tekort aan nieuwe accountants, als om het zoveel mogelijk behouden van afgestudeerde accountants voor het vak, met name in de auditpraktijk. Om te zorgen voor meer aanwas en om tussentijdse uitstroom tegen te gaan, wordt het komend jaar de campagne voor havo- en vwo-scholieren en hbo-studenten voortgezet, met een uitbreiding naar mbo-studenten. Ook wordt gestart met een campagne voor gevorderde studenten accountancy, om ze blijvend te interesseren voor het auditvak.

In 2023 wordt het succesvolle NBA Helpt-programma, gericht op praktisch advies bij actuele vraagstukken, verder voortgezet. Ook wordt verder gewerkt aan de helpdesk voor het mkb. Een ander project in het komende jaar is de vernieuwing van de websites van de beroepsorganisatie. Een optimale gebruikerservaring en toegankelijkheid staan daarbij voorop. Leden worden vanaf de start van het ontwerp betrokken bij het testen van de nieuwe opzet.

NBA Helpt

Sinds de start van de coronacrisis, in het voorjaar van 2020, ondersteunt de NBA haar leden met het NBA Helpt-programma. Aanvankelijk alleen gericht op de gevolgen van de coronapandemie en de steunmaatregelen van het kabinet, is het programma sindsdien verbreed naar praktische ondersteuning bij crisisgerelateerde kwesties. Daarbij komen nog steeds thema's aan de orde als de NOW- en TVL-regeling en coronabelastingsschulden, maar ook zaken als de sanctiemaatregelen door de oorlog in Oekraïne, de energiecrisis en de gevolgen van de Europese duurzaamheidsrichtlijn CSRD. Hart van het NBA Helpt-programma zijn de compacte en praktische webinars, met veel ruimte voor de beantwoording van praktijkvragen. [Meer informatie »](#)

Ontmoeten is gelukkig weer mogelijk, na twee zware coronajaren. Daarom organiseert de NBA, voor het eerst sinds eind 2019, in november 2023 weer een Accountantsdag.

Toekomstbestendige beroepsorganisatie

Met de in 2018 gepubliceerde Vernieuwingsagenda heeft de NBA de ambities voor de komende jaren neergelegd, gericht op ontwikkeling en vernieuwing van het beroep. Ambities die ook een transitie afdwingen van de eigen bureauorganisatie, met andere (cultuur)kenmerken, andere competenties en een toekomstbestendige IT-infrastructuur.

In 2022 is het programma *Datagedreven organisatie* geconcretiseerd, met als eerste stappen het in kaart brengen van de huidige IT-infrastructuur, de data governance en datakwaliteit. In 2023 ligt de focus op vernieuwing van de infrastructuur, het inrichten van een geheel aan informatievoorziening voor alle processen en op het creëren van bewustwording van de toegevoegde waarde van data. Zo kan de NBA de ambitie om meer data gedreven te werken, waar gaan maken. Data wordt centraal vastgelegd en via gestandaardiseerde koppelingen ontsloten naar diverse applicaties. Zo kunnen leden straks hun profiel op één plek bijwerken en zich eenvoudiger aanmelden voor *events*. Bovendien moet de nieuwe informatievoorziening helpen om medewerkers en leden beter te ondersteunen en meer interactie mogelijk te maken.

Maar het werken aan een toekomstbestendige beroepsorganisatie is niet alleen een technische aangelegenheid. Het heeft ook te maken met een verandering van cultuur, een andere manier van werken en het aanleren van nieuwe competenties. Belangrijk is dat de NBA wordt gezien als een aantrekkelijke werkgever, met goede opleidingsmogelijkheden en goede arbeidsvoorwaarden, waar het aangenaam werken is met de juiste *tooling*.

Dat betekent onder andere het verder vormgeven van het interne opleidingsprogramma, verhuizing van de NBA naar een passende kantoorlocatie in Hoofddorp en modernisering van de arbeidsvoorwaarden.

